Рада бізнес-
ОМБУДСМЕНА

I квартал 2022 року

Квартальний звіт

01.01.2022 24.02.2022 31.03.2022

Зміст

1 Формат роботи Ради бізнес-омбудсмена у воєнний час 04

2 Ключові напрямки роботи РБО 05

3 Аналіз змін до законодавства та їх впливу на бізнес 09

4 Співпраця зі стейкхолдерами 10

5 Результати роботи РБО з 1 січня до 24 лютого 2022 року 13

Скорочення «РБО», «Рада» використовуються по тексту звіту для позначення Ради бізнес-омбудсмена.

Роман Ващук
бізнес-омбудсмен

Війна. Вона зачепила в Україні всіх і все, включно з роботою нашої Ради бізнес-омбудсмена. Цей перший квартал 2022 року розділився на До і Після 24 лютого. І тому в нашому скороченому звіті, ми, перш за все, змальовуємо, як ми змінили парадигму і допомагаємо українському бізнесу розв'язувати проблеми, пов'язані з воєнним станом – а тільки тоді вже згадуємо про досить-таки активні перші півтора місяці оновлювання як урядових, так і бізнесових контактів у січні-лютому.

Початок моєї каденції припав на бурхливі часи. Та саме в таких часах найкраще впізнаються соратники і команда. Тут я хотів би висловити подяку нашій Наглядовій Раді та особливо її голові Маттео Патроне враз з командою ЄБРР за підвищену увагу до діяльності РБО, і розуміння для нашої стратегії адаптації.

Ми відкрили тимчасові представництва у Польщі та в західній частині України (у Кракові й Івано- Франківську), і за рахунок цих офісів, а також дистанційних працівників як в Україні так і закордоном, зберігаємо зв'язок із Урядом України. Одночасно ми використовуємо інструментарій польського Речника малого і середнього бізнесу для збереження і оновлення життєво важливої транскордонної співпраці з цією та іншими країнами-членами ЄС. На початку березня наша команда запустила лінію юридичної підтримки бізнесу, яка працює в оперативному та доступному для воєнного стану форматі. РБО також переглянула внутрішні підходи до організації процесу роботи над зверненнями, спростивши їх, з одного боку, і дотримуючись стандартів доброчесності, з іншого.

Міжнародний інститут омбудсмена рішуче і категорично засудив застосування сили під час вирішення міжнародних конфліктів. Цінуємо, що спільнота інституцій омбудсменів висловила підтримку Раді бізнес-омбудсмена та відзначила хоробрість її команди.

Я подивляю мужність колег, які пішли служити і волонтерити. Ті з нас, які продовжують консультувати і помагати бізнесу, також прагнуть спільної великої мети: забезпечити тил для наближення Перемоги, і закласти доброчесні основи для економічної відбудови вільної України руками вільних українців та партнерів з цілого світу.

1 Формат роботи РБО у воєнний час

Реагуючи на запровадження воєнного стану в Україні, бізнес-омбудсмен прийняв рішення перевести роботу команди у дистанційний режим і розпочав пошуки нової безпечної локації для офісу РБО.

Крок 1

У перший тиждень війни Роман Ващук зустрівся з Адамом Абрамовичем, Польським речником у справах малого та середнього бізнесу.

Бізнес-омбудсмени України та Польщі домовился про співпрацю у вирішенні проблем польського та українського бізнесу у воєнний час. Бюро речника МСП гостинно запропонувало розмістити у приміщенні Бюро у Кракові тимчасове представництво РБО, до якого прибули 7 співробітників.

Організовано другий офіс РБО у приміщенні Промприлад.Реновація в Івано-Франківську.

Відповідальність за діяльність представництва РБО в Івано-Франківську взяла на себе заступниця бізнес-омбудсмена Тетяна Коротка.

Крок 2

Крок 3

Більшість співробітників РБО наразі працюють дистанційно з різних куточків України, а деякі - активно залучені у волонтерську діяльність.

Команда працює

Разом з тим, команда міцно тримається завдяки щоденним онлайн-зустрічам, і бізнес-омбудсмен продовжує здійснювати загальне керівництво Радою бізнес-омбудсмена, встановлювати стратегічні напрямки і пріоритети роботи, вирішувати та координувати бюджетні та кадрові питання.

2 Ключові напрямки роботи РБО

Адресуючи питання військового часу, РБО переформатувала роботу, припинивши розгляд класичних скарг бізнесу, та зосередилася на нових стратегічних напрямках роботи:

Допомога бізнесу у транскордонному переміщенні товарів між Україною та країнами-членами ЄС

Оперативна підтримка та вирішення проблем підприємців через хелплайн – лінію підтримки бізнесу. Допомогу можуть отримати суб'єкти підприємництва, зареєстровані в Україні, щодо питань, які виникають у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні, у взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування

Позиція Міжнародного інституту омбудсмена щодо війни в Україні

Міжнародний інститут омбудсмена рішуче і категорично засудив застосування сили під час вирішення міжнародних конфліктів, закликавши всі залучені сторони повністю дотримуватися міжнародних зобов'язань. Спільнота інституцій омбудсменів також висловила підтримку Раді бізнес-омбудсмена та відзначила хоробрість її команди.

2.1. Кількість отриманих звернень на хелплайн

60 запитів на юридичну допомогу

34 звернення успішно опрацьовані

Протягом **48** годин кожен заявник отримав зворотній зв'язок від інспектора РБО.

Категорії звернень:

25%

20

звернень підприємців стосувалася включення товарів до переліку критичного імпорту.

Реагуючи на запит бізнесу, РБО налагодила ефективний механізм взаємодії та комунікації з Міністерством економіки.

Ми допомагаємо підприємцям

- оформити заявку на додавання нової товарної категорії,
- сформулювати відповідні аргументи
- додаємо власну юридичну оцінку з огляду на недавно затверджені Кабміном критерії.

Наш алгоритм відпрацьований на практиці – ми вже допомогли зареєструвати три нові товарні категорії критичного імпорту.

15%

9

стосувалися релокації бізнесу:

3

переміщення бізнесу у межах України

6

прагнули вивезти бізнес за кордон

4

звернення стосувалися транскордонної логістики

8%

звернень становили питання мобілізації та бронювання критично важливих категорій співробітників.

Приватно-правові спори, які не охоплює наш мандат, також потрапили у ТОП-5 звернень.

Категорії звернень:

Критичний імпорт	15	Податкові питання	4	Перетин кордону	1
Приватно-правові спори	6	Питання, які не стосуються воєнного стану	3	Зовнішньо-економічні питання	1
Переведення бізнесу за кордон	6	Переведення бізнесу у інші регіони України	3	Валютне регулювання	1
Мобілізація і бронювання працівників	5	Зміни в законодавстві	2	Благодійність та гуманітарна допомога	1
Логістика транскордонна	5	Функціонування державних реєстрів та реєстраційні дії	2	Інші питання	6

Географія звернень:

Загально-українські питання 21

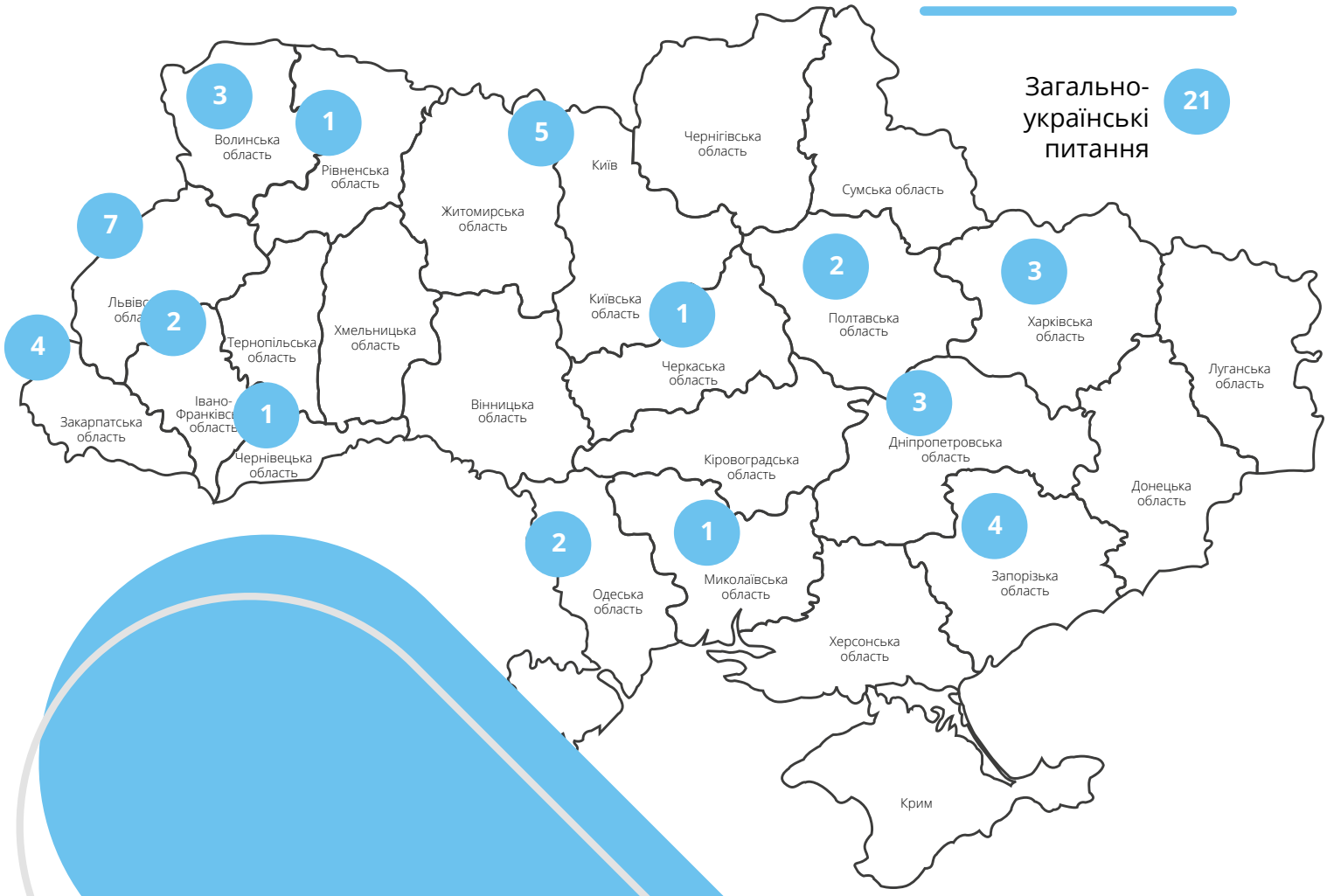

2.2. Приклади успішно закритих кейсів

Кейс 1

Дистриб'ютор сільськогосподарської техніки через неможливість використати обладнання вітчизняних виробників з Харківщини в умовах війни для посівної, вирішила імпортувати сівалки з-за кордону. Актуальною проблема критичного імпорту стала й для **деревообробного підприємства**. Через воєнні дії та порушену логістику деревообробне підприємство не могло придбати необроблену деревину у вітчизняних державних підприємств, тому компанія вирішила ввезти її з-за кордону.

Юристи РБО оперативно зв'язалися з представниками компаній та допомогли їм оформити заяви задля розширення переліку товарів критичного імпорту. Рада направила лист Міністерству економіки, в якому рекомендувала включити сівалки та необроблені лісоматеріали до переліку товарів критичного імпорту. 19 березня 2022 року Кабінет Міністрів вніс зміни до Постанови №153 від 22 лютого 2022, якою розширив перелік товарів критичного імпорту.

Кейс 2

Латвійське представництво благодійної організації від мережі ресторанів швидкого харчування **«Фундація Дім Рональда МакДональда»** вирішило допомогти українцям, постраждалим від військових дій та надати їм мобільну амбулаторію, в якому одночасно може працювати 7 медиків. Благодійна організація просила посприяти, аби лікарі отримали дозвіл на перетин українського кордону та тимчасове ввезення автомобіля пересувної амбулаторії. РБО оперативно зв'язалася з Державною митною службою України та пунктом пропуску «Шегині – Медика» та обговорила питання заявника. В результаті мобільна амбулаторія безперешкодно перетнула кордон і запрацювала.

Кейс 3

Виробник грузових автомобілів **«Спецтехсервіс»** не міг розпочати експлуатацію автомобілю для міжнародних перевезень. Держслужба з безпеки на транспорті відмовила включити нову марку авто до е-кабінету перевізника, посилаючись на невідповідність марки автомобіля тій, що вказана в реєстраційних документах. Насправді, транспортний засіб компанії мав всього лише шасі іншої марки, на основі якого виготовив повноцінний грузовий автомобіль, що не суперечить законодавству. Завдяки комунікації РБО з Державною службою з безпеки на транспорті нову марку автомобіля додано е-кабінету перевізника. Компанія тепер може займатися вантажними перевезеннями, зокрема гуманітарної допомоги.

3 Аналіз змін до законодавства та їх впливу на бізнес

Команда РБО регулярно відслідковує зміни українського законодавства, аналізує їх вплив на компанії, що працюють в Україні, та комунікує з державними органами, відповідальними за реалізацію нововведень, щоб синхронізувати свій аналіз відповідно до цих змін та ділитися такими знаннями з нашими клієнтами.

Крім регулярних апдейтів про законодавчі ініціативи для підтримки бізнесу на сторінках РБО у соцмережах, у березні команда РБО підготувала та поширила серед заявників наступні інформаційні продукти:

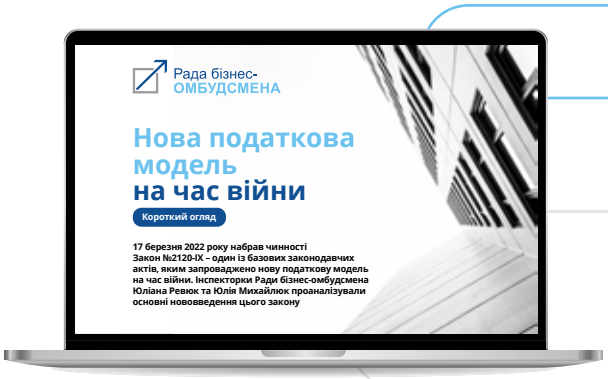

Брошура

Читати

«Нова податкова модель під час війни»

авторки:

Юліана Ревюк

Юлія Михайлюк

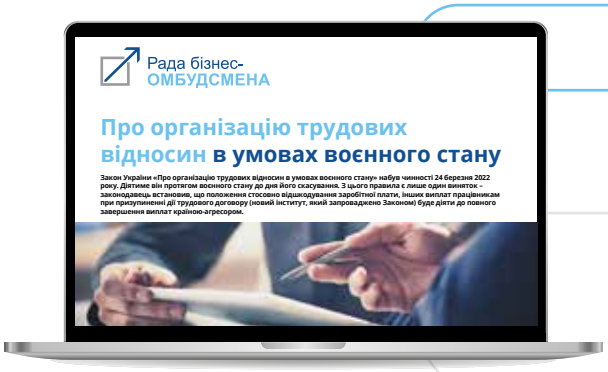

Брошура

Читати

«Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»

авторка:

Олена Чорна

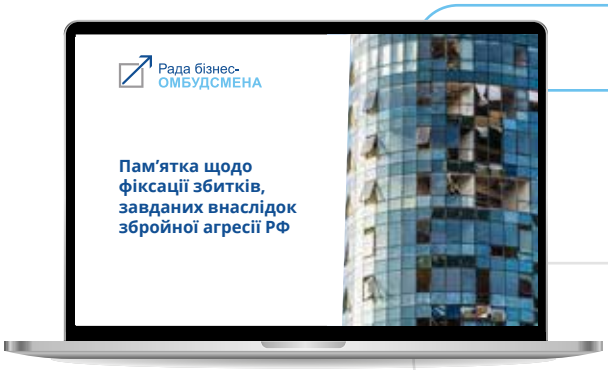

Брошура

«Пам'ятка щодо фіксації збитків, завданих внаслідок збройної агресії РФ»

авторки:

Тетяна Коротка

Марина Павленчик

Олена Куцай

спільно з проєктом ЄС Pravo-Justice

4 Співпраця зі стейкхолдерами

4.1. Зв'язки з громадськістю

11.03.2022

Зустріч з мером Івано-Франківська Русланом Марцинківим
Організатор:
Івано-Франківська міська рада

11.03.2022

Зустріч з представниками бізнесу Івано-Франківська
Організатор:
бізнес Івано-Франківська

14.03.2022

Зустріч з польським державним підприємством Huta Łabędy S.A..
Організатор:
РБО

17.03.2022

Зустріч з керівником Чернівецької обласної державної адміністрації Сергієм Осачуком
Організатор:
РБО

15.03.2022

Зустріч Президентки ЄБРР з лідерами українського бізнесу
Організатор:
ЄБРР

17.03.2022

Зустріч з керівниками польсько-українських проєктів
Організатор:
РБО

18.03.2022

Зустріч з бізнесом Івано-Франківщини та першими бізнес-переселенцями
Організатор:
Бізнес Івано-Франківщини та бізнес-переселенці

19.03.2022

Зустріч з керівництвом Тернопільської обласної державної адміністрації
Організатор:
РБО

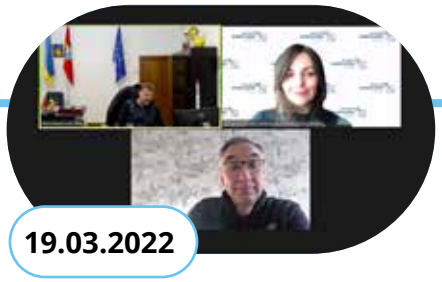

19.03.2022

Зустріч з Головою Житомирської обласної державної адміністрації Віталієм Бунечком
Організатор:
РБО

22.03.2022

Зустріч зі Всеукраїнською мережею доброчесності та комплаєнсу (UNIC)
Організатор:
UNIC

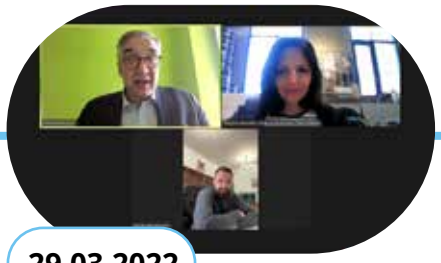

29.03.2022

Зустріч з керівником Львівської митниці ДМС Даніїл Меньшиков
Організатор:
Львівська митниця Державної митної служби

22.03.2022

Зустріч з головою Краківського кола Об'єднання Українців в Польщі Андрієм Олійником
Організатор:
РБО

30.03.2022

Зустріч з директоркою Національного банку Польщі Katarzyna Basiak-Gala
Організатор:
РБО

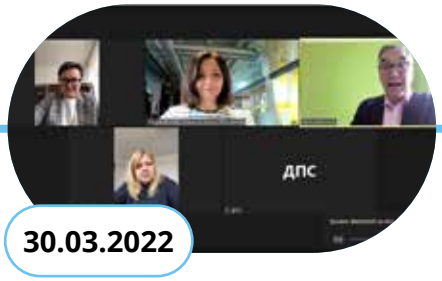

30.03.2022

Зустріч з в.о. Голови Державної податкової служби Тетяною Кірієнко
Організатор:
Державна податкова служба

31.03.2022

Зустріч з командою ЄБРР: консультації для малого бізнесу в Україні
Організатор:
ЄБРР: консультації для малого бізнесу в Україні

4.2. Співпраця з медіа

Крім військових та геополітичних тем, з якими команда бізнес-омбудсмена виходить до медіа, у фокусі РБО питання підтримки бізнесу та захисту інвестицій. Кожного тижня ми організовуємо по 3-4 включення, більшість з яких проходять онлайн, щоб розповідати клієнтам та партнерам про діяльність РБО, а також ділитися експертними думками по актуальних питаннях сьогодення. З моменту початку війни ми реалізували понад 30 медійних ініціатив з наступними партнерами:

Українські медіа:

Міжнародні медіа:

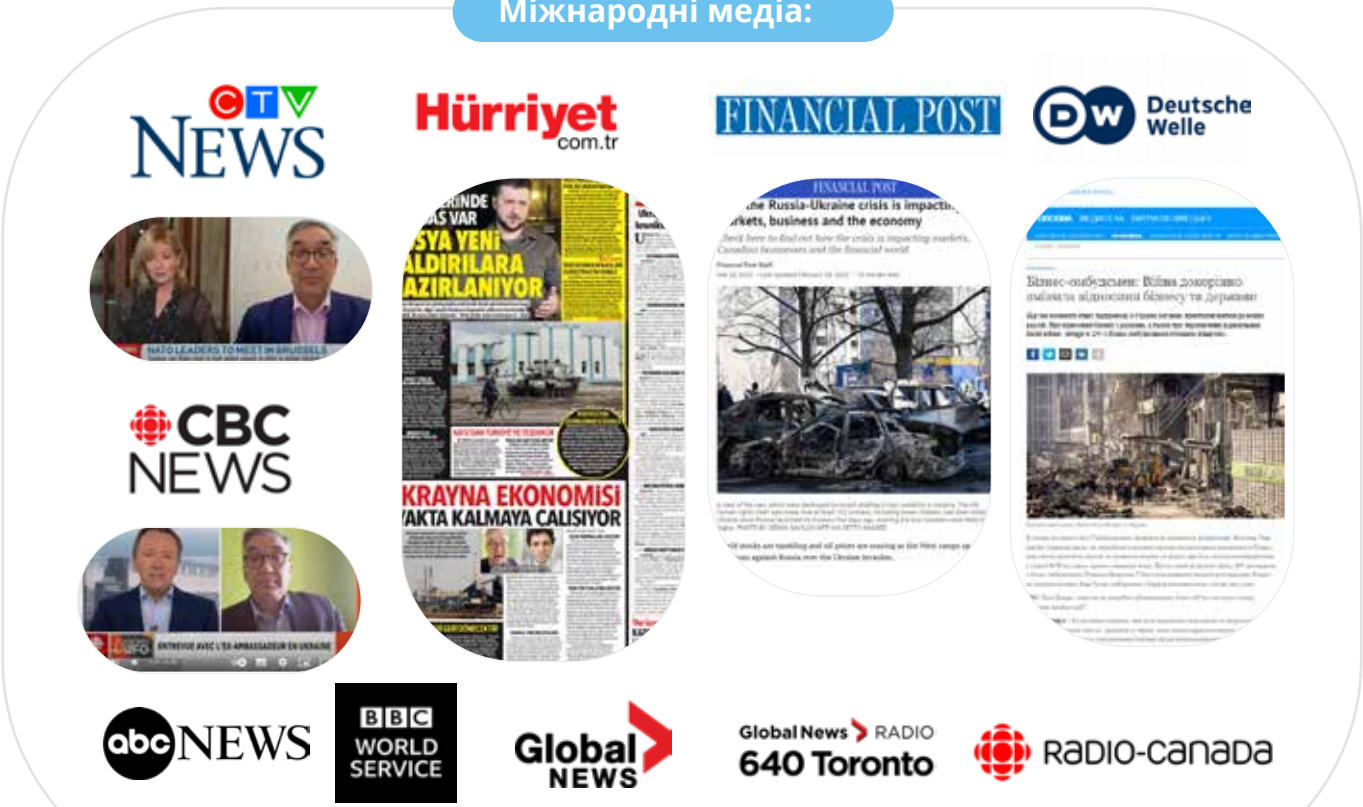

5 Результати роботи РБО

з 1 січня до 24 лютого 2022 року

Старт 2022 року був для РБО надзвичайно активним. За неповних два місяці ми отримали 362 скарги та завершили розслідування 152 справ. Успішне вирішення питань бізнесу дозволило допомогти підприємцям повернути та заощадити 3,2 млрд грн.

362 скарг отримано

152 справ закрито

Фінансовий результат для бізнесу

3,2 млрд грн

89% індивідуальних рекомендацій РБО виконали державні органи

97% заявників залишилися задоволеними співпрацею з РБО

Середня тривалість попереднього вивчення скарг

8,8 днів

Середня тривалість розслідування

69,2 днів

ТОП-5 блоків звернень

Податкові питання	Дії правоохоронних органів	Дії державних регуляторів	Дії органів місцевого самоврядування	Митні питання
235	40	19	15	13

ТОП-5 регіонів

Київ	119
Харківська область	42
Одеська область	31
Дніпропетровська область	31
Київська область	23

ТОП-5 індустрій

Оптова торгівля	87
Сільське господарство та видобувна промисловість	64
Нерухомість та будівництво	42
Всі види виробництва	41
Приватні підприємці	23

Розмір бізнесу

Великий 27% 98

Малий та середній 73% 264

Походження капіталу

Українські компанії 87% 316

Іноземні компанії 13% 46

5.1. Деякі прикдади завершених розслідувань

Скасовано спеціальне мито на імпорт кабелів в Україну

ДП «Гарантований покупець» заборгувало перед групою компаній **«ДТЕК Відновлювальна енергетика»** (ДТЕК ВДЕ) 3 млрд грн. за продану ним електроенергію у 2020-2021 рр. за «зеленим тарифом».

Погашення боргу мали забезпечити зелені облігації, випущені ПрАТ «Укрнерего» під державну гарантію України щодо виключного цільового направлення коштів пропорційно всім виробникам електроенергії з відновлювальних джерел. Проте кошти отримали всі виробники, крім групи компаній ДТЕК ВДЕ.

Рада встановила, що у компаній групи ДТЕК ВДЕ були законні очікування отримати разом з іншими Виробниками ВДЕ свою частку оплати за рахунок коштів, вилучених від єврооблігацій сталого розвитку у листопаді 2021 року. Заборгованість за «зеленим» тарифом перед компаніями була простроченою. Рада підрахувала, приблизна частка боргу, що припадає на компанії групи, становила майже 15,5%. РБО направила свою розгорнуту і детальну правову позицію державним органам, до компетенції яких належить вирішення питання скаржника. Після 2 років переговорів, листувань та низки зутрічей державне підприємство нарешті перерахувало ДТЕК ВДЕ 3,03 млрд грн.

Компаніям групи ДТЕК ВДЕ повернули понад 3 млрд грн. за «зеленим» тарифом

Імпортер та дистриб'ютор кабелів не погоджувався з рішенням Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі щодо запровадження спеціального мита в розмірі 23,5% (із подальшим зменшенням) строком на три роки. Комісія вирішила запровадити такий платіж, посилаючись на різке зростання імпорту, що завдало б значної шкоди національному товаровиробнику та створило дисбаланс на користь іноземних виробників-постачальників кабельної продукції в Україну.

Рада рекомендувала Комісії дослідити надані скаржником матеріали й переглянути запровадження спецмита, зокрема в частині переліку країн-винятків. Крім цього, заступник бізнес-омбудсмена повідомив про проблему, порушену в скарзі, Торговому представнику України, Заступнику Міністра економіки України Тарасу Качці.

Комісія скасувала рішення, що стосується введення спеціального мита на кабелі.

Справа НКРЕКП: виправлено помилку в підрахунку обсягів спожитого газу

Компанія з Львівщини скаржилася, що «Оператор газорозподільної системи «Львівгаз» (Львівгаз) здійснив некоректний облік газу за період відсутності газового лічильника, який було знято на повірку. Відтак Львівгаз розрахував обсяги спожитого компанією газу, взявши за основу потужність газового обладнання. В результаті підприємство отримало значно завищений рахунок за газ. Не погодившись з діями Львівгазу, компанія подала скаргу до НКРЕКП. Регулятор зобов'язав Львівгаз скасувати проведений за період повірки лічильника розрахунок спожитого газу. Оператор відкоригував розрахунок. Проте він не взяв до уваги три аналогічні періоди споживання (березень 2018-2020 років), а використав три попередні місяці, що календарно передували зняттю лічильника на повірку.

Рада рекомендувала НКРЕКП об'єктивно та неупереджено розглянути скаргу компанії.

Львівгаз скоригував обсяги спожитого компанією газу за період повірки лічильника.

5.2. Співпраця з державними органами

На початку року Роман Ващук зустрівся з ключовими державними органами, з якими установа співпрацює у вирішенні скарг підприємців.

Зокрема, щоб обговорити діяльність та місію РБО у покращенні інвестиційного клімату України, бізнес-омбудсмен зустрівся з Прем'єр-Міністром України, спікером Верховної Ради та представниками Офісу Президента.

Роман Ващук провів установчі зустрічі з

- Офісом Генерального прокурора,
- Міністерством внутрішніх справ,
- Службою безпеки,
- Бюро економічної безпеки,
- Міністерством фінансів,
- Державною податковою службою,
- Міністерством юстиції.

26 січня 2022 року РБО спільно з Офісом Генерального прокурора зустрілася з 13 провідними бізнес-асоціаціями України.

Під час заходу, який модерував заступник бізнес-омбудсмена Ярослав Грегірчак, Генеральний прокурор підписала Стандарти для прокурорів у сфері захисту інвестицій, одним з розробників яких була і РБО. Генеральний прокурор звернула особливу увагу бізнес-асоціацій на ключову роль РБО, як органу, через який вони мають звертатися до Офісу Генерального Прокурора по скаргам своїх членів на правоохоронну тематику.

В контексті запобігання корупції, команда РБО долучилася до розробки незалежної зовнішньої оцінки НАЗК.

12.01.2022

Зустріч з Генеральним прокурором України Іриною Венедіктовою
Організатор:
Офіс Генерального прокурора України

13.01.2022

Зустріч з директором Бюро економічної безпеки Вадимом Мельником
Організатор:
Бюро економічної безпеки

18.01.2022

Зустріч з Першим заступником Міністра внутрішніх справ
Організатор:
Міністерство внутрішніх справ України

20.01.2022

Сесія «Реформи для інвестицій в Україну» Конференції з питань реформ в Україні «A Road to Lugano»
Організатор:
Конференція з питань реформ в Україні/Ukraine Reforms Conference

21.01.2022

Конференція «2022 – час кредитувати»
Організатор:
Національний банк України

25.01.2022

Зустріч з Головою Служби безпеки України Іваном Бакановим
Організатор:
Служба безпеки України

27.01.2022

Зустріч з Міністром фінансів України Сергієм Марченком
Організатор:
Міністерство фінансів України

27.01.2022

Зустріч з польським бізнесом
Організатори:
Польсько-українська господарча палата, Польська агенція інвестицій і торгівлі, Міжнародне товариство польських підприємців в Україні

29.01.2022

Лекція «Сприяння економічному розвитку України»
Організатор:
Школа стратегічного архітектора, Києво-Могилянська бізнес-школа

08.02.2022

Зустріч з в.о. начальника Одеської митниці Державної митної служби України Віталієм Заколодяжним
Організатор:
Одеська митниця Державної митної служби

03.02.2022

Зустріч бізнес-омбудсмена з німецьким бізнесом
Організатор:
АНК Ukraine

31.01.2022

Круглий стіл «Як підтримати Україну та стримати агресію з боку Кремля»
Організатор:
Євразійський Центр Атлантичної Ради та Ялтинська Європейська Стратегія

03.02.2022

Онлайн-зустріч бізнес-омбудсмена з представниками торговельно-промислових палат України, Канади, Великої Британії, Франції, Австрії та Світового Конґресу Українців
Організатор:
Канадсько-українська торговельна палата

03.02.2022

Зустріч з Міністром юстиції України Денисом Малюською
Організатор:
Міністерство юстиції України

23.02.2022

Міжнародний кримінально-правовий форум
Організатор:
Юридична практика

Співпраця з бізнес-асоціаціями

Ще у грудні 2021 року Роман Ващук встиг відвідати з робочими візитами всі бізнес-асоціації, які входять до складу Наглядової ради РБО (АСС, ЕВА, ТППУ, УСПП, ФРУ). 21 лютого відбулася зустріч з учасниками CEO Club Ukraine.

Бізнес-омбудсмен також провів низку зустрічей з асоціаціями іноземного бізнесу в Україні:

- Польщі,
- Німеччини,
- Канада,
- Австрії,
- Великобританії,
- Китаю,
- Турції

Регіональні візити

1 лютого бізнес-омбудсмен відвідав Одесу.

Роман Ващук зустрівся з Головою Одеської обласної державної адміністрації, ГУ ДПС в Одеській області, Одеською митницею та представниками регіонального бізнесу. Серед іншого, бізнес-омбудсмен відвідав приватний портовий логістичний комплекс «ТІС» у м. Южне.

Під час візиту до Львова (15-24 лютого) Роман Ващук зустрівся з мером міста та представниками Львівської міської ради.

У додаток до окремих зустрічей з компаніями, бізнес-омбудсмен також мав нагоду презентувати діяльність РБО підприємцям Львівщини (West Ukrainian Business Club) та ознайомитися з питаннями, що турбують регіон.

Вебінар

27.01.2022

Вебінар «Як налагодити ефективну взаємодію з місцевими органами влади»

Дивитись

Спільно з Американською торговельною палатою

Зв'язки з громадськістю

На початку лютого РБО організувала прес-сніданок з 20 редакторами та журналістами провідних ЗМІ України. Понад 20 представників медіа особисто поспілкувалися з Романом Ващуком про бізнес-клімат та поточну ситуацію в Україні, діяльність РБО, взаємодію підприємців з державою та можливості подолання системних проблем бізнесу.

У довоєнний час І кварталу 2022 року ми встигли попрацювати з такими ЗМІ:

Українські медіа:

Онлайн та друковані:

Телебачення та радіо:

Міжнародні медіа:

НЕЗАЛЕЖНО.
КОНФІДЕНЦІЙНО.
БЕЗКОШТОВНО.

www.boi.org.ua
www.facebook.com/
BusinessOmbudsmanUkraine